

Opmerkingen wetsvoorstel havo-vwo

Als cultuurdocent (CKV, Kunst Algemeen, Cultuurstroom en Beeldende Vorming), cultuurcoördinator en mentor van leerlingen 4H wil ik graag op drie onderdelen van het wetsvoorstel reageren, te weten 1. de afschaffing vak CKV als verplicht examenvak, 2. de verplichting van het vak wiskunde op het HAVO en 3. de daarmee samenhangende beperking van de keuzemogelijkheden binnen het profiel C&M.

Ad. 1) De afschaffing van het vak CKV als verplicht examenvak

Het vak CKV als verplicht eindexamenvak dient behouden te worden om meerdere redenen. Om te beginnen is het streven naar een kwaliteitsverbetering door het afschaffen van het vak een contradictio in terminis.

Wanneer scholen zelf mogen gaan bepalen hoe zij culturele en kunstzinnige vorming willen aanbieden en dit overgelaten wordt aan bijvoorbeeld vakken zoals Nederlands en Geschiedenis, vrees ik kwaliteitsverlies. Niet omdat ik mijn collega's daar niet toe in staat acht (na een fikse bijscholing), maar eenvoudigweg omdat hun curriculum nu al overvol zit met verplichte examenonderdelen. Bovendien is het natuurlijk zo dat de echte expertise zich bevindt bij de docenten CKV en de kunstvakdocenten.

De kunstvakdocent heeft voor een serieuze aanpak van zijn vak serieus draagvlak nodig. Als het vak niet meer verplicht is, wordt het nog sterker afhankelijk van het enthousiasme en de inzet van de individuele docent.

Sinds de invoering van CKV zijn er docenten getraind, schoolwerkplannen ontwikkeld en mooie projecten bij instellingen ontstaan. Alleen al de netwerken en contacten die alle scholen sinds 1998 hebben met culturele instellingen en cultuurproducenten zijn van onschatbare waarde en hebben meer expertise en inzicht in huis dan taal- of geschiedenisdocenten.

CKV is destijds niet alleen geïntroduceerd als middel om de cultuurdeelname te vergroten, maar ook om leerlingen vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor de bovenbouw, het hoger onderwijs en de "echte" wereld. Op dit moment profiteren de andere vakken van allerlei vaardigheden die de leerlingen bij CKV leren. Bij het organiseren en plannen van het bezoeken van een culturele activiteit en het op tijd inleveren van een gedegen verslag, leren zij om te gaan met planning, organisatie, deadlines, het verwerken van externe bronnen en eigen waarneming en het vormen van een kritische, goed onderbouwde eigen mening. Ook samenwerken, presenteren, verdedigen van meningen en keuzes en het creatief oplossen van allerlei vraagstukken zijn belangrijke onderdelen van CKV, waar bij andere vakken van geprofiteerd wordt.

CKV leert leerlingen ook meer over zichzelf en over anderen. Ook leerlingen van verschillende afkomst waarin kunst en cultuur niet altijd een vanzelfsprekend onderdeel van het leven is. De confrontatie met kunst en cultuur voor *alle* leerlingen maakt dat ze geconfronteerd worden met vragen over henzelf, over anderen, over hun omgeving en hun cultuur en welke rol zij daarin spelen. Het helpt hen daarmee hun identiteit te vormen. Willen we dit onze leerlingen ontnemen door een nadruk op het logisch-mathematische en convergente denken van de kernvakken? Leren ze daar experimenteren, vallen op opstaan, je mening uitstellen, kritisch denken, subtiliteit en esthetiek? Het antwoord is helaas nee.

CKV is van groot belang voor de algemene ontwikkeling en breidt ook voor op het leven na de middelbare school, omdat het vak een voorloper is op het gebied van de ontwikkeling van 21st Century Skills, te lezen als een nadruk op creatief of divergent denken, vaardigheden waar iedere burger over zou moeten beschikken. Theoretici van alle wetenschappelijke disciplines zijn het erover eens dat kunstonderwijs, in een combinatie van kunstpraktijk, -ervaring en -theorie, bij uitstek hieraan bijdraagt. Op de arbeidsmarkt is namelijk veel vraag naar creativiteit, niet alleen in de kunst- en cultuursector maar juist ook in bijvoorbeeld het bedrijfsleven en de wetenschap. Creativiteit en creatief denken is voor iedereen van belang in iedere opleiding of beroep. Hoe dienen onderwijsinstellingen straks innovatieve jonge mensen af te leveren, die in staat zijn om nieuwe impulsen te geven aan onze maatschappij? Een generatie die in staat moet zijn om met authentieke en originele oplossingen te komen voor de grote uitdagingen waar onze wereld nu voor staat. Deze generatie wordt nu beroofd van mogelijkheden om dit te kunnen ontwikkelen.

Het is in dat opzicht bijzonder vreemd om de zogenoemde kernvakken, hoe nuttig deze ook zijn, meer gewicht toe te kennen dan een vak dat leerlingen meer dan andere vakken op de samenleving van de toekomst voorbereidt. Het verplicht houden van CKV, dat creatief en onderscheidend denken stimuleert, biedt juist een brede basis voor de kernvakken en voor de verdere toekomst.

Wat mij overigens enorm verbaast, is het gemak waarmee OCW de adviezen van een door henzelf ingestelde verkenningscommissie (om CKV juist te versterken) totaal naast zich neerlegt. Een échte kwaliteitsimpuls voor het cultuuronderwijs kan alleen plaatsvinden door de eisen voor CKV aan te scherpen en de inhoud van het vak duidelijker vast te leggen.

Ad. 2) De verplichting van het vak wiskunde op het HAVO

Als het vak wiskunde op het HAVO in het profiel C&M verplicht wordt, is het onmogelijk een diploma zonder wiskunde te halen, net zoals dit bij het VWO al het geval is. Op deze manier wordt het wiskundig minderbedeelden wel heel moeilijk gemaakt. En dat terwijl er vele

vervolgopleidingen zijn die geen tot weinig eisen stellen aan de wiskundige vaardigheden van hun studenten.

Deze wiskundig minderbedeelden zijn overigens wel vaak weldenkende en creatieve leerlingen. Deze zijn toch net zo belangrijk voor onze maatschappij als geniale beta's? Waarom dan die weldenkende en creatieve leerlingen de kans ontnemen op een behoorlijk diploma door wiskunde verplicht te stellen voor hen?

Dat een leerling over rekenvaardigheden dient te beschikken, vind ik logisch, maar daar is geen verplichting van het vak wiskunde voor nodig. Immers: er wordt op dit moment een rekentoets ingevoerd.

Ad. 3) De beperking van de keuzemogelijkheden binnen het profiel C&M

Veel argumenten die ik ook genoemd heb bij punt 1 zijn goede argumenten om de keuzemogelijkheden binnen het profiel C&M niet te beperken. Deze beperking betekent dat de keuze voor een kunstvak op de tocht komt te staan. In dit voorstel kies je straks voor C of M. Dat is toch zeer bevreemdend als het profiel 'Cultuur en Maatschappij' heet? Het is juist van het grootste belang dat er verplicht een kunstvak gekozen moet worden in dit profiel. Waar CKV de breedte ingaat als het gaat om kunst- en cultuuronderwijs, gaan de kunstvakken de diepte in. Op deze manier wordt het ook onmogelijk voor leerlingen met een (groot) creatief talent om voor een dubbel kunstvak te kiezen, iets dat ik op mijn school vaak tegenkom.

Het beperken van deze keuzemogelijkheden is slecht voor de ontwikkeling van onze leerlingen om veel redenen die ik bij punt 1 heb geformuleerd, onder andere door de nadruk op slecht één hersenhelft, terwijl de ontwikkeling van de andere hersenhelft van essentieel is voor onze maatschappij en toekomst waarin creatief kunnen denken onmisbaar is geworden.

Kunstvakken brengen de hersenen op een spoor om nieuwe wegen in te slaan: spelen met vorm, inhoud en functie vergroot je flexibiliteit en het bedenken van nieuwe oplossingen en toepassingen. De zich snel ontwikkelende wereld vraagt om dit soort capaciteiten.

Verschillende (internationale) onderzoeken hebben de effecten van kwalitatief goed kunstonderwijs bewezen; zo leren kinderen beter kijken, kritischer oordelen, hebben ze een groter doorzettingsvermogen en is hun vermogen om van fouten te leren groter. Uit deze onderzoeken blijkt voorts dat studenten die naast hun vakopleiding een breder cultureel pakket aangeboden krijgen, het later het aanzienlijk beter doen op de arbeidsmarkt en in hun carrière.

Muriel Geenen

Docent CKV, Beeldende Vorming, Cultuurstroom en Kunst Algemeen
Cultuurcoördinator